



دانشگاه علوم پزشکی کرمان

دانشکده بهداشت

پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد رشته اپیدمیولوژی

عنوان:

مطالعه مورد شاهدهی بررسی ارتباط بین اپیوم و مشتقات آن با بروز سرطان های فوقانی گوارش در

شهر کرمان

توسط: احمد نقیب زاده تهامی زرنندی

اساتید راهنما:

دکتر علی اکبر حق دوست

دکتر نرگس خانجانی

سال تحصیلی: ۱۳۹۱-۹۲

Title:

**The Assosiation between Opium Consumption and Upper
Gastro Intestinal Cancers in Kerman District in ۲۰۱۱-۱۲:**

A Case-Control Study

A Thesis Presented to

The Graduate Studies

By:

Ahmad Naghibzadeh Tahami Zarandi

In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Science in:

Epidemiology

Advisors:

Dr Ali Akbar Haghdoost

Dr Narges Khanjani

Health Faculty

Kerman University of Medical Sciences

February ۲۰۱۳



هدف: امروزه بروز انواع سرطان در ایران و قرار گرفتن سرطان در رتبه سوم مرگ و میر بیماریها آن را تبدیل به یکی از اولویتهای بهداشتی درمانی نموده است. همچنین بروز بعضی از سرطان ها از جمله سرطان های گوارشی و در راس آنها سرطان های فوقانی گوارش در کشور سبب شده است، راهکارهای پیشگیرانه جهت جلوگیری از بروز سرطان اهمیت فوق العاده ای پیدا نماید. از طرفی با وجود مصرف روز افزون مواد ایپوئیدی در کشور بویژه استان کرمان و ارتباط آن با بروز برخی سرطان ها، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین تریاک و مشتقات آن با سرطان های فوقانی گوارش انجام پذیرفت.

مواد و روش ها: مطالعه حاضر از نوع مورد شاهدهی همسان سازی شده است که به بررسی ارتباط بین مصرف مواد ایپوئیدی با مجموعه سرطان های فوقانی گوارش (حفره دهان، مری، معده، کبد، پانکراس) پرداخت. تعداد ۱۴۲ نفر بیمار با تشخیص سرطان های فوقانی گوارش که تا حد ممکن سعی بر آن بود موارد بروز بیماری باشند و ۲۸۴ نفر شاهد از همسایگان آنها و ساکن در شهر کرمان وارد مطالعه شدند و اطلاعات آنها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته که روایی و پایایی آن اندازه گیری شده بود، گردآوری گردید. محتوای این پرسشنامه در مورد سوابق دموگرافیک، رژیم غذایی، مصرف عمری مواد ایپوئیدی (تریاک، شیر، سوخته، هروئین)، سیگار و الکل بود.

ارتباط بین مصرف ایپوم و مشتقات ایپوئیدی با سرطان های فوقانی گوارش به دلیل وجود کم موارد، در سه زیرگروه، تمامی سرطان های فوقانی گوارش (حفره دهان، مری، معده، کبد، پانکراس)، زیر گروه سرطان معده و زیرگروه سایر سرطان های فوقانی گوارش (حفره دهان، مری، کبد و پانکراس)، ارزیابی و ارایه شد. همچنین گروههای مورد مطالعه بر اساس میانه مصرف ایپوم و مشتقات ایپوئیدی در گروه شاهد، به سه زیرگروه فاقد مصرف (اصلاً مصرف نمی کنند)، مصرف کم (کوچکتر یا مساوی میانه مصرف در گروه میانه) و مصرف زیاد (بزرگتر از میانه مصرف در گروه میانه) تقسیم شدند. در این مطالعه همچنین مصرف مواد به دو زیرگروه مصرف با و فاوور و مصرف سیخ سنگ تقسیم شد و مصرف با و فاوور به عنوان گروه پایه در نظر گرفته شد. در نهایت داده ها وارد نرم افزار stata ۱۰ و با استفاده از آزمون های آماری مک، شمار جهت گزارش نسبتها و رگرسیون لجستیک شرطی جهت گزارش نسبت شانس، تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: تعداد موارد از دست رفته ۳۲ نفر بود، یعنی حدود ۱۸/۴ درصد موارد در این مطالعه شرکت نکردند. در زیرگروه تمامی بیماران سرطانی فوقانی گوارش، نسبت شانس تعدیل شده سرطان در گروهی که مصرف کم و زیاد توانان تریاک و شیر داشتند، نسبت به گروه پایه که در واقع همان گروه بدون مصرف می باشد، به ترتیب (۲۲/۴ - ۱/۱، ۵(۹۵٪، ۶۳/۳ - ۵/۵، ۹۵٪، ۱۸/۷) برابر بیشتر بود. این نسبت شانسها اگرچه دارای فاصله اطمینان نسبتاً بزرگ می باشند ولی نشان از آن دارد حتی بعد از تعدیل، رابطه بین مصرف مواد ایپوئیدی و بروز تمامی سرطان های فوقانی گوارش، نسبتاً قوی و دارای معنا داری آماری بالا می باشد. همچنین در زیر گروه سرطان معده نسبت شانس تعدیل شده در گروهی که مصرف کم و زیاد توانان تریاک و شیر داشتند، نسبت به گروه پایه به ترتیب (۴۳/۰ - ۱/۲، ۹۵٪، ۷/۳ و ۳۳/۷ - ۲/۵، ۹۵٪، ۹/۲) برابر بیشتر بود. در این زیر گروه، نیز اگرچه نسبت شانسها اگرچه دارای فاصله اطمینان نسبتاً بزرگ می باشند ولی حتی

بعد از کنترل تاثیر سایر عوامل مخدوش کننده، این نسبت شانس تغییر چندانی نکرد، که نشان از تاثیر زیاد مصرف مواد بر روی سرطان معده دارد. در زیر گروه سایر سرطان های فوقانی گوارش (حفره دهان، مری، کبد و پانکراس)، نسبت شانس تعدیل شده در گروهی که مصرف توامان تریاک و شیره داشتند، نسبت به گروه پایه که فاقد مصرف بودند ($53/9-1/6$ ، 95%) برابر بیشتر بود. در اینجا نیز نسبت شانس حاصله حتی بعد از کنترل سایر عوامل مداخله گر تغییر چندانی نکرده است و نشان از آن دارد که مصرف تریاک و شیره به شکل توامان دارای تاثیر نسبتاً قوی بر روی سایر سرطان های فوقانی گوارش (حفره دهان، مری، کبد و پانکراس) می باشد.

همچنین در این تحقیق نسبت شانس تعدیل شده روش مصرف، در هیچ یک از زیر گروه های تحلیل اعم از زیر گروه تمامی سرطان ها، سرطان معده و سایر سرطان ها (حفره دهان، مری، کبد، پانکراس)، به لحاظ آماری معنادار نبود و نشان از آن دارد روش مصرف سیخ سنگ بر روی شانس بروز این دسته از سرطانها تاثیری ندارد.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه ارتباط نسبتاً قوی را بین مصرف توامان تریاک و شیره و بروز سرطان های فوقانی گوارش نشان داد. همچنین هر چه مدت و میزان مصرف بیشتر باشد، نسبت شانس سرطان نیز بیشتر می باشد. با توجه به میزان بالای مصرف ایوم در بسیاری از مناطق جهان، بویژه در ایران و استان مورد مطالعه لزوم توجه به رویکردهای پیشگیرانه برای عموم جامعه و رویکردهای حمایتی برای درمان جایگزین و نگهدارنده برای معادلان اهمیت ویژه ای می یابد.

واژه های کلیدی: ایوم، شیره و تریاک، سرطان فوقانی گوارش، کرمان

Abstract

Background: Nowadays, types of cancers incidence and their responsible for third rank of burden of diseases has placed it as a high priority of healthcare issues in Iran. In this regard, upper gastrointestinal (UGI) cancers cause 20% of all cancer-related deaths in Iran. Regarding increasing opium use in our country especially in Kerman province, located in southeast of Iran, and its association with many cancers, this study aimed to assess the association between opium use and UGI cancers.

Methods: In a matched case-control study in Kerman city of Iran, 147 cases of UGI cancers as incidence cases as possible (oralcavity, esophageus, gastric, liver, and pancreas) and 284 matched controls were participated. All participants were inhabitant in Kerman city. Matched controls were selected from closest neighborhoods to cases. Detailed information on demographics, nutrition and food style, longevity use of opium (crude opium/teriak, a refined opium extract/shireh, opium dross left in pipes after smoking opium/sokhteh and heroin), smoking, and alcohol use was collected through a validated self-constructed questionnaire. Because limited cases, association between opium use and UGI cancers was measured into three subgroups including all UGI cancers, gastric cancer and other UGI cancers. Furthermore, the studied groups based on the median of opium use in control group were categorized into three subgroups including no use, low use (\leq median in control group) and high use ($>$ median in control group). No use subgroup was considered as reference group for between group comparisons. Moreover, the way which employed by opium users was divided into two subgroups including use by pipe and use by Sikh. Use by pipe was considered as reference group for between group comparisons. In this regard, previous studies were used for designing the questionnaire. The stata 11.1 software was used for data analysis. Odds ratios (ORs) and 95% confidence intervals (95% CI) were calculated using conditional logistic regression models.

Results: Non-response rate was 18.4 (22). In all UGI cancer cases, adjusted odds ratios of increased risk of UGI cancers in groups with low and high use (consumption both shireh and teriak) were 2 (95%, 1.1-24.4) and 14/7 (95%, 2.2-73.3) times more than no use group (reference group), respectively. Although confidence interval (CI) for adjusted odds ratio high and low user cases is relatively large, it is delineated even after control of confounders this ratio is statistically significant. In gastric cancer cases, adjusted odds ratios in low and high use groups (consumption both shireh and teriak) were 7/3 (95%, 1.2-43.0) and 9/2 (95%, 1.0-33.7) times

more than reference group. Although CI for adjusted odds ratio high and low user cases is relatively large, it was delineated even after control of confounders this ratio is statistically significant. Thus, this showed that there is a strong association between high opium use and gastric cancer. Finally, in other cancers subgroup (oral cavity, esophagus, liver, and pancreas), the adjusted odds ratio for increased risk in opium user group was obtained 1/7 times more than reference group (95%, 1/6-0.7/9). Here, the confidence interval was obtained also wide, however the odds ratio even after control of confounders was observed significantly high. Moreover, this result supports the presence of the association between opium use and other UGI cancers cases after leaving the gastric cancer cases.

The results for applied ways for opium consumption showed that in any UGI cancers subgroups, there is no association between the consumption way and the UGI cancers.

Conclusions: Generally, opium use was associated with an increased risk of UGI cancers even after adjusting covariates. Furthermore, the more use for opium, the more increased risk for UGI cancers. Regarding high rate of opium use in many areas across world and Iran, it should be paid more attention to preventive initiatives for public society and supportive approaches for alternative and maintenance treatments of opium users.

Key Words: Opium use, Upper gastrointestinal cancer, Case-control, Kerma